

WOJEWODA DOLNOŚLĄSKI

Wrocław, dnia 17 czerwca 2019 r.

ZP-NKWR.431.2.33.2019.EM

Pani
Jolanta Karońska
Kierownik
Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej
w Piechowicach

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

W dniach 20 – 21 maja 2019 r. na podstawie art. 186 pkt 3 lit. a) i lit. b) ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tekst jedn.: Dz. U. z 2018 r. poz. 998 ze zm.), zwanej dalej „ustawą”, kontrolerzy z Wydziału Zdrowia i Polityki Społecznej Dolnośląskiego Urzędu Wojewódzkiego we Wrocławiu: Emilia Molska - Kaźmierczak - inspektor wojewódzki, przewodnicząca zespołu i Grzegorz Kownacki - inspektor wojewódzki, przeprowadzili kontrolę kompleksową w trybie zwykłym w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Piechowicach, zwanym w dalszej części niniejszego wystąpienia „Ośrodkiem” lub „MOPS”.

Przedmiot kontroli obejmował działalność Ośrodka w zakresie organizowania systemu pracy z rodziną w gminie oraz zgodność zatrudniania pracowników jednostek organizacyjnych wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej z wymaganymi kwalifikacjami. Kontrolę przeprowadzono zgodnie z zatwierdzonym w dniu 13 grudnia 2018 roku przez Wojewodę Dolnośląskiego Planem Kontroli na I półrocze 2019 roku.

W okresie objętym kontrolą, tj. od dnia 1 maja 2018 r. do dnia 20 maja 2019 r. funkcję Kierownika Ośrodka pełniła Pani Jolanta Karońska odpowiedzialna za realizację zadań w ocenianych obszarach. W zakresie działalności jednostki podlegającej kontroli wydaje się ocenę pozytywną z nieprawidłowością, której przyczyną jest błędna interpretacja

przepisów. Uzasadnieniem oceny jest ustalony stan faktyczny i prawny. Stwierdzona nieprawidłowość nie spowodowała skutków dla kontrolowanej działalności, zarówno w aspekcie finansowym jak i wykonania zadań.

Kontrola została odnotowana w Rejestrze kontroli pod numerem 3. Postępowanie kontrolne przeprowadzono na podstawie udostępnionej dokumentacji merytorycznej realizowanych zadań, aktów prawa miejscowego, akt osobowych w zakresie dokumentacji potwierdzającej kwalifikacje zawodowe pracowników, oświadczeń złożonych przez Kierownika oraz rozmowy z asystentem rodziny.

Uchwałą nr 125/XX/2016 Rady Miasta Piechowice z dnia 31 marca 2016 r. nadano statut Miejskiemu Ośrodkowi Pomocy Społecznej. Zarządzeniem Nr 01/2016 z dnia 13.04.2016 r. Kierownik Ośrodka wprowadził Regulamin organizacyjny określający m.in. strukturę organizacyjną, zakres zadań i obowiązków pracowników. W myśl art. 176 pkt 1 ustawy, do zadań własnych gminy należy opracowanie i realizacja trzyletnich gminnych programów wspierania rodziny. W okresie objętym kontrolą w Gminie Piechowice realizowano „Gminny Program Wspierania Rodziny w Piechowicach na lata 2016 – 2018” przyjęty uchwałą nr 127/XX/2016 Rady Miasta Piechowice z dnia 31 marca 2016 r. oraz „Gminny Program Wspierania Rodziny w Piechowicach na lata 2019 - 2021” przyjęty uchwałą nr 336/LIX/2018 Rady Miasta Piechowice z dnia 19 października 2018 r.

Jako główny cel Programu wskazano tworzenie warunków umożliwiających poprawę sytuacji społecznej rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz ich wspieranie w prawidłowym funkcjonowaniu poprzez realizowanie skoordynowanej polityki społecznej na rzecz wzmocnienia rodziny przez wyspecjalizowane instytucje samorządu lokalnego. Określono cele szczegółowe oraz wskazano podmioty współpracujące przy realizacji Programu. W części VII Programu zapisano, iż *„Kontrola będzie prowadzona w postaci sprawozdań rzeczowo – finansowych z zakresu wspierania rodziny oraz przekazywania ich wojewodzie w wersji elektronicznej zastosowaniem systemu teleinformatycznego, o którym mowa w art. 18 ust. 3 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej”*. Odnosząc się do powyższego, zgodnie z art. 186 pkt 3 do zadań wojewody należy kontrola nad realizacją zadań z zakresu wspierania rodziny, pieczy zastępczej, usamodzielnień pełnoletnich wychowanków i adopcji wykonywanych przez jednostki samorządu terytorialnego, jednostki organizacyjne wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej oraz zgodnością zatrudnienia pracowników jednostek organizacyjnych wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej z wymaganymi kwalifikacjami. Natomiast do zadań gminy należy sporządzanie sprawozdań rzeczowo – finansowych z zakresu wspierania rodziny

oraz przekazywanie ich właściwemu wojewodzie, w wersji elektronicznej, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego, o czym mówi art. 176 ust. 6 ustawy, a zadaniem wojewody jest gromadzenie ww. sprawozdań i przekazywanie ich ministrowi właściwemu do spraw rodziny w myśl art. 186 pkt 6 ustawy. Wskazane jest doprowadzenie zapisów zawartych w programie do zgodności z przepisami prawa powszechnie obowiązującego.

(dowód: akta kontroli str. 17-70)

Gmina realizowała cele Programu m.in. poprzez pracę z rodzinami przeżywającymi trudności w wypełnianiu swoich funkcji zapewniając im wsparcie i pomoc asystenta rodziny, pracowników socjalnych, przyznawanie świadczeń pieniężnych i niepieniężnych z pomocy społecznej, zapewnienie pomocy osobom doznającym przemocy w rodzinie oraz dostęp do specjalistycznego poradnictwa.

W obszarze dotyczącym form pracy z rodziną, o których mowa w art. 10 ust. 3 ustawy, rodziny mogły korzystać z konsultacji, poradnictwa specjalistycznego, terapii i mediacji świadczonej w Punkcie konsultacyjnym, gdzie nieodpłatną pomoc świadczył psycholog oraz terapeuta ds. uzależnień, odpowiednio w poniedziałki w godzinach od 17:00 do 19:00 i w piątki od 13:00 do 15:00. Kierownik Ośrodka oświadczył, że w okresie objętym kontrolą na terenie gminy Piechowice żadna z rodzin nie korzystała z mediacji.

W okresie 04.01.2019 r. do 22.02.2019 r. przeprowadzono „Trening Relacji Opiekuńczych“, w którym wzięło udział siedem rodzin objętych asystą. Z usług dla rodzin z dziećmi, w tym opiekuńczych i specjalistycznych korzystały dwie rodziny.

Zgodnie z ustawą z dnia 5 sierpnia 2015 r. o nieodpłatnej pomocy prawnej oraz edukacji prawnej (Dz. U. z 2015 r. poz. 1255, ze zm.) pomoc prawna była realizowana w Urzędzie Miasta w Piechowicach. Z pomocy radcy prawnego można było skorzystać w każdą środę w godzinach od 10:00 do 13:00.

Kierownik Ośrodka oświadczył, że proponowano matkom utworzenie „grupy wsparcia“, jednak ze względu na brak zainteresowania taką formą pomocy nie doszło do jej powstania.

(dowód: akta kontroli str. 130-133, 147)

MOPS w Piechowicach zapewniał wsparcie i pomoc asystenta rodziny rodzinom przeżywającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych. Praca asystenta nie była łączona z wykonywaniem obowiązków pracownika socjalnego na terenie gminy, w której ta praca była prowadzona, co jest zgodne z art. 17 ust. 3 ustawy. Asystent nie prowadził także postępowań z zakresu świadczeń realizowanych przez gminę. W myśl art. 15 ust. 4 ustawy obejmował opieką nie więcej niż 15 rodzin. W okresie objętym kontrolą pracował łącznie z jedenastoma rodzinami.

Na podstawie akt zawierających dokumentację pracy asystenta z rodziną dokonano oceny jej zgodności z wymogami i zasadami określonymi w Dziale II, Rozdziale 2 ustawy. Ustalono, że w przypadku, gdy Ośrodek powziął informację o rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych, pracownik socjalny przeprowadzał wywiad środowiskowy na zasadach określonych w ustawie z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2018 r., poz. 1508 ze zm.). Na jego podstawie dokonywał analizy sytuacji rodziny. Jeśli wynikała konieczność przydzielenia rodzinie asystenta, pracownik socjalny występował z wnioskiem o jego przydzielenie do Kierownika Ośrodka. Kierownik po zapoznaniu się z wnioskiem i dokumentacją przydzielał rodzinie asystenta. Każda z rodzin pisemnie wyrażała zgodę na podjęcie współpracy z asystentem. Asystent sporządzał ocenę sytuacji rodziny oraz przygotowywał we współpracy z członkami rodziny i w konsultacji z pracownikiem socjalnym plan pracy z rodziną, o którym mowa w art. 15 ust. 1 ustawy. Plan ten zawierał cele główne, cele szczegółowe długoterminowe i krótkoterminowe określając przy każdym z nich przewidywany efekt. Nie wskazywano terminów realizacji, co stanowi nieprawidłowość. Na terenie gminy były rodziny nieobjęte pomocą asystenta, pomimo faktu umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej. Wśród przyczyn takiego stanu rzeczy Kierownik wskazał odmowę współpracy, przebywanie poza terenem gminy, odbywanie kary pozbawienia wolności, uzależnienia. Zgodnie z „Procedurą działań podejmowanych przez asystenta rodziny i pracownika socjalnego na rzecz rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych” wprowadzoną zarządzeniem nr 4/17 Kierownika MOPS w Piechowicach z dnia 18.12.2017 r. *„w przypadku rezygnacji lub braku współpracy rodziny z asystentem dalsza praca z rodziną odbywa się przez kontynuowanie pracy socjalnej oraz wizyty kontrolne w środowisku dokonywane przez pracownika socjalnego przez okres nie krótszy niż 3 miesiące, nie rzadziej niż raz w miesiącu”*.

Asystent sporządzał miesięczne sprawozdania z pracy z rodziną oraz prowadził miesięczne karty pracy. W zależności od potrzeb odwiedzał rodzinę średnio siedem razy w miesiącu. Praca była prowadzona w miejscu zamieszkania oraz w miejscu wskazanym przez rodzinę. Zgodnie z art. 15 ust. 1 pkt 15 ustawy, asystent dokonywał okresowej oceny sytuacji rodziny, nie rzadziej niż co pół roku, z której wynikała zasadność dalszej współpracy i przekazywał ją Kierownikowi. W przypadku rodzin, z którymi w okresie objętym kontrolą zakończono współpracę, okresowa ocena została zawarta w dokumencie „Sprawozdanie końcowe dotyczące pracy z rodziną”. W okresie objętym kontrolą asystent zakończył współpracę z czterema rodzinami. W dwóch przypadkach z uwagi na osiągnięcie założonych

efektów, 1 rodzina - brak dalszego współdziałania, 1 rodzina - rozwiązanie rodziny zastępczej spokrewnionej, umieszczenie dziecka w placówce opiekuńczo - wychowawczej. Po zakończeniu pracy z rodziną asystent monitorował jej funkcjonowanie. W trakcie kontroli rozmawiano z asystentem na temat wsparcia i pomocy dla rodzin oraz przekazano uwagi dotyczące prowadzonej dokumentacji, m.in. odnośnie stwierdzonych omyłek pisarskich, np. w przywoływanych datach, nazwiskach. (dowód: akta kontroli str. 79-112, 134-147)

W myśl art. 176 pkt 3 lit. b) oraz pkt 4 lit. c) ustawy, do zadań własnych gminy należy organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających oraz finansowanie kosztów związanych z udzielaniem pomocy, o której mowa w art. 29 ust. 2 ustawy, ponoszonych przez rodziny wspierające. W trakcie postępowania kontrolnego ustalono, że na terenie Gminy Piechowice nie funkcjonowały rodziny wspierające. W dokumencie pn. „Monitoring i ewaluacja Gminnego Programu Wspierania Rodziny w Gminie Miejskiej Piechowice” (brak daty opracowania) wskazywano brak rodzin wspierających jako jeden z czynników utrudniających rozwój gminy, a pozyskanie kandydatów do pełnienia tej roli jako czynnik stanowiący szansę jej rozwoju. Wskazywano, że „Będą podejmowane starania w kierunku pozyskania kandydatów na rodziny wspierające (...)”. Kierownik oświadczył, że pracownicy socjalni czynią starania w kierunku pozyskania kandydatów do pełnienia funkcji rodziny wspierającej, jednak żadna rodzina nie chce sformalizować swojej roli. Wskazane jest podejmowanie działań promujących tę formę wsparcia. (dowód: akta kontroli str. 77-78)

Na terenie Gminy nie działały placówki wsparcia dziennego, o których mowa w art. 176 pkt 3 lit. c) ustawy. Kierownik oświadczył, iż „w chwili obecnej Gmina analizuje otwarcie placówki wsparcia dziennego“, czynione są starania „(...) celem znalezienia odpowiedniego lokalu i przygotowanie infrastruktury“. (dowód: akta kontroli str. 132)

Gmina, zgodnie z art. 176 pkt 5 ustawy, współfinansowała pobyt dzieci w pieczy zastępczej. Gmina na bieżąco ponosiła odpłatność za pobyt dzieci w pieczy zastępczej w wysokości odpowiednio 10%, 30% i 50% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka w pieczy rodzinnej lub średnich miesięcznych wydatków przeznaczonych na utrzymanie dziecka w placówce opiekuńczo – wychowawczej. (dowód: akta kontroli str. 86, 113-119)

Kierownik MOPS przygotowywał roczne sprawozdanie z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny oraz przedstawił potrzeby związane z realizacją zadań, które zgodnie z art. 179 ust.1 ustawy, w terminie do dnia 31 marca każdego roku wójt składa radzie gminy.

(dowód: akta kontroli str. 120-127)

Kontrola dotycząca zgodności kwalifikacji zawodowych pracowników podmiotu wyznaczonego do prowadzenia pracy z rodziną potwierdziła spełnianie wymogów określonych przepisami prawa. Na podstawie potwierdzonych za zgodność z oryginałem kopii dyplomów i świadectw złożonych w aktach osobowych stwierdzono, że osoba pracująca na stanowisku asystenta miała wymagane kwalifikacje zgodnie z przepisami ustawy oraz złożyła oświadczenia wskazane w art. 12 ust. 1 pkt 2 - 4 ustawy.

(dowód: akta kontroli str. 128-129)

Biorąc pod uwagę obowiązek gminy wynikający z art. 176 pkt 2 i 4 lit. b) ustawy o konieczności tworzenia możliwości i finansowania szkoleń podnoszących kwalifikacje asystentów rodziny ustalono, że w okresie kontrolnym asystent nie uczestniczył w ww. formie kształcenia. Asystent był zatrudniony na podstawie umowy cywilnoprawnej. Kierownik oświadczył, że przedstawiane były asystentowi oferty szkoleniowe, jednak bez możliwości pokrycia kosztów udziału oraz że asystent korzysta z możliwości uczestnictwa w szkoleniach podnoszących kwalifikacje finansowane przez Ośrodek Pomocy Społecznej, w którym jest zatrudniony w oparciu o umowę o pracę jako pracownik socjalny. Wobec wskazanego powyżej uchybienia Gminna powinna podjąć działania zmierzające do tworzenia możliwości i finansowania szkoleń podnoszących kwalifikacje asystenta rodziny.

(dowód: akta kontroli str. 133)

W okresie objętym kontrolą, w ramach zadań z zakresu administracji rządowej, o których mowa w art. 177 ustawy, Ośrodek realizował rządowe programy z zakresu wspierania rodziny, m.in. „Asystent rodziny i koordynator rodzinnej pieczy zastępczej”, w ramach którego dofinansowywano zatrudnienie asystenta rodziny.

(dowód: akta kontroli str. 133)

W wyniku przeprowadzonej kontroli kompleksowej w trybie zwykłym w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Piechowicach stwierdzono następującą nieprawidłowość:

1. W planach pracy z rodziną nie zawierano terminu realizacji działań mających na celu przezwycięzenie trudnych sytuacji życiowych.

Wobec stwierdzonej nieprawidłowości wydaje się zalecenie pokontrolne:

1. W planach pracy z rodziną zawierać termin realizacji działań mających na celu przezwycięzenie trudnych sytuacji życiowych.

Podstawa prawna: art. 15 ust. 3 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tekst jed.: Dz. U. z 2018 r., poz. 998 ze zm).

Termin realizacji: niezwłocznie

POUCZENIE

Zastrzeżenia do wystąpienia pokontrolnego, w tym wystąpienia niezawierającego zaleceń pokontrolnych, składa się na zasadach określonych w art. 197d ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tekst jed.: Dz. U. z 2018 r., poz. 998 ze zm). Proszę w terminie do 31 lipca 2019 roku o powiadomienie Wojewody Dolnośląskiego o sposobie realizacji uwag i wniosków przedstawionych w wystąpieniu pokontrolnym.

Z up. WOJEWODY DOLNOŚLĄSKIEGO

Donata Włodek
ZASTĘPCA WOJEWODY DOLNOŚLĄSKIEGO
Zaop. (kierownik jednostki kontrolującej)

E. Molva
.....
(członek zespołu inspektorów)

Grzegorz...
.....
(członek zespołu inspektorów)

